

Протокол № 1
розширеної наради робочої групи
освітньої програми «Вірусологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за
спеціальністю 091 «Біологія та біохімія» (Е1 Біологія та біохімія)
галузі знань 09 «Біологія» (Е Природничі науки, математика та статистика)

від 14 липня 2025 р.

ПРИСУТНІ:

Керівник робочої групи, гарант освітньо-наукової програми

ТОВКАЧ ФЕДІР ІВАНОВИЧ – доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, член-кореспондент НАНУ, заступник директора Інституту з наукової роботи, завідувач відділу молекулярної генетики бактеріофагів ІМВ НАНУ,

Члени робочої групи:

- ЛАЗАРЕНКО ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА – доктор біологічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем інтерферону та імуномодуляторів ІМВ НАНУ, заступник директора Інституту з наукової роботи;

- КОВАЛЕНКО ОЛЕКСІЙ ГРИГОРОВИЧ – доктор біологічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії вірусів рослин ІМВ НАНУ;

- ЩЕРБАТЕНКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ - доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник лабораторії вірусів рослин ІМВ НАНУ;

- ЗАГОРОДНЯ СВІТЛАНА ДМИТРІВНА – кандидат біологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу репродукції вірусів ІМВ НАНУ;

- ЖОЛОБАК НАДІЯ МИХАЙЛІВНА – кандидат біологічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу проблем інтерферону та імуномодуляторів ІМВ НАНУ;

- АРТЮХ ЛЮБОВ ОЛЕКСІЇВНА – кандидат біологічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу репродукції вірусів ІМВ НАНУ, секретар проектної групи,

- АНДРІЄНКО ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА – кандидат біологічних наук, вчений секретар Інституту.

На засідання наради було запрошено:

БУДЗАНІВСЬКУ ІРИНУ ГЕННАДІЇВНУ – доктора біологічних наук, професора, завідувачку кафедри вірусології ННЦ «Інституту біології і медицини» Київського національного університету ім. Т. Шевченка;

ОСИПЧУКА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЙОВИЧА – заступника директора з науки та технологій ТОВ «Біофарма Плазма» (участь on-line);

ФІЛОНЕНКО ВАЛЕРІЯ ВІКТОРОВИЧА – доктора біологічних наук, професора, академіка НАН України, завідувача відділу сигнальних систем клітини Інституту молекулярної біології і генетики НАН України;

ЛОБОДУ МАРІЮ ІВАНІВНУ – доктора філософії, наукового співробітника відділу загальної та ґрунтової мікробіології, заступника голови РМД ІМВ НАНУ;

ЗАРЕМБУ АНДРІЯ АНАТОЛІЙОВИЧА – здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія,

ЗАРЕМБУ ПОЛІНУ ЮРІЇВНУ – здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія.

ДУБОВУ ІРИНУ ВАСИЛІВНУ – здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія.

ЩУКІНА ЮРІЯ СЕРГІЙОВИЧА - здобувача вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Аналіз рекомендацій та зауважень експертної групи та галузевої експертної ради НАЗЯВО щодо освітньо-наукової програми Вірусологія під час проведення її експертного оцінювання та акредитації. Висловлення та обговорення пропозицій щодо поліпшення змісту Програми відповідно до отриманих зауважень.

ВИСТУПИЛИ:

- **ТОВКАЧ ФЕДІР ІВАНОВИЧ** – гарант ОП, керівник робочої групи детально поінформував присутніх про зауваження ГЕР, що виникли в ході акредитації освітньої програми Вірусологія, а саме про необхідність збільшення кредитів на педагогічну практику; запровадження проходження практики за окремими темами у промислових або біотехнологічних лабораторіях; ефективніше стимулювати участь здобувачів та НПП у програмах міжнародної мобільності, проектах та грантах; уніфікувати вимоги до навчально-методичного забезпечення ОК, оновлення робочих програм, зокрема переглянути перелік рекомендованих джерел тощо; організувати оновлення профілів НПП на офіційному сайті; активізувати заходи щодо популяризації академічної доброчесності та підтримки ментального здоров'я співробітників Інституту та здобувачів; розробити нові підходи до анкетування здобувачів, НПП та інших стейхолдерів щодо реалізації ОНП, оновити наявні положення внутрішнього забезпечення якості освіти, більше уваги приділити ментальному здоров'ю учасників освітнього процесу тощо.

Також, він запропонував вченому секретарю Інституту створити групу з науково-педагогічних працівників (викладачів дисциплін) освітніх програм Мікробіологія та Вірусологія для оновлення програми навчальної дисципліни педагогічної практики, а саме тривалості практики, її складових, організації та порядку проведення, особливостей підведення підсумків та захисту результатів практики тощо, крім того, оновити Положення, що регламентує цей процес. А також, залучити науково-педагогічних працівників до розробки вкладки на сайті інституту щодо питань ментального здоров'я та інформування учасників освітнього процесу щодо академічної доброчесності.

- **ФІЛОНЕНКО ВАЛЕРІЙ ВІКТОРОВИЧ** – доктор біологічних наук, професор, академік НАН України, завідувач відділу сигнальних систем клітини Інституту молекулярної біології і генетики НАН України ознайомив присутніх із особливостями освітнього процесу за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти у ІМБІГ та проходженням навчально-наукової практики здобувачів Інституту на базі Державної наукової установи «Київський академічний університет», що є дослідницьким університетом подвійного підпорядкування НАН України та МОН (прикладом дуальної системи освіти); запропонував збільшити обсяг педагогічної практики за ОПН «Вірусологія» до 120 годин (4 ЄКТС).

- **БУДЗАНІВСЬКА ІРИНА ГЕННАДІЇВНА** – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри вірусології ННЦ «Інституту біології і медицини» Київського національного університету ім. Т. Шевченка також розповіла присутнім про особливості освітнього процесу за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти у КНУ ім. Т. Шевченка, деталізувала мету, складові, терміни, процес проходження педагогічної практики здобувачами в Університеті, зазначила, що ця інформація може бути доречною для оновлення програми навчальної дисципліни педагогічної практики ОПН Вірусологія. Крім того, вона запропонувала членам експертної групи переглянути та оновити програмні компетентності (інтегральні, загальні та спеціальні) та програмні результати навчання згідно Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти та проекту ЄС TUNING; також, урізноманітнити дисципліни вільного вибору аспірантів з використанням можливостей академічної мобільності та додати вузькоспеціалізовані та дотичні дисципліни.

ДУБОВА ІРИНА ВАСИЛІВНА – здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія підтримала пропозицію Будзанівської І.Г. щодо дисциплін вільного вибору аспірантів з використанням можливостей академічної мобільності та запропонувала додати курси, які більш детально ознайомлюють з віромом живих організмів, з сучасними напрямками та стратегіями у розробці ліків, механізмами формування вірус індукованих пухлин тощо.

ОСИПЧУК ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ – заступник директора з науки та технологій ТОВ «Біофарма Плазма» (участь on-line) підкреслив доцільність запровадження практики у промислових та біотехнологічних лабораторіях, адже, педагогічна практика на підприємстві/виробництві передбачає поєднання професійної діяльності з навчанням персоналу, розробкою тренінгів чи інструктажів. Згідно з вимогами до ступеня доктора філософії (PhD), на підприємстві аспірант здобуде такі Hard & Soft Skills, як методичні, аналітичні, менторські, презентаційні, цифрові тощо, що включають здатність розробляти робочі інструкції, методичні вказівки та програми професійного розвитку для співробітників; діагностувати «прогалини» у знаннях персоналу та підбирати інструменти для їх усунення; візуалізувати дані досліджень у форматі, зрозумілому для практичного використання (бізнес-презентації, дашборди); проводити індивідуальні консультації, здійснювати супровід впровадження нових технологій (on-the-job training); використовувати корпоративні системи навчання (LMS), спеціалізоване ПЗ підприємства для навчання інших тощо. Він зазначив, що на відміну від університетської практики, на виробництві можна перевірити наукові гіпотези у реальному виробничому або бізнес-середовищі, та отримати акти впровадження результатів дисертації. Це офіційний доказ того, що наукова праця аспіранта має практичну цінність, що є критично важливим для захисту. Однак він зауважив, що організація практики на підприємстві має свої особливості і правила, регламентується загальнодержавними нормативними актами, локальними та розпорядчими документи, тому її впровадження порівняно із педагогічною практикою дещо складніше і потребує більшого часу.

- ЛАЗАРЕНКО ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА – доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора Інституту з наукової роботи, член комісії нагадала присутнім про політику ІМВ НАН України активно заохочувати аспірантів та науково-педагогічних працівників до участі у програмно-цільовій та конкурсній тематиці НАН України, інших грантових і стипендіальних програмах, спрямованих на проведення науково-дослідних робіт за обраною тематикою або ж таких, які сприяють науковій мобільності і набуттю нових знань. Також висловила думку про важливість планового підходу щодо стажування PhD-студентів, які можуть проходити в інших навчальних і науково-дослідних установах в тому числі й закордонних через участь у літніх школах, проходження спеціальних курсів, тощо.

- ЛОБОДА МАРІЯ ІВАНІВНА – доктор філософії, науковий співробітник відділу загальної та ґрунтової мікробіології, заступник голови РМД ІМВ НАНУ запропонувала для покращення внутрішнього забезпечення якості освіти, щоб здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, як за ОП Мікробіологія, так і Вірусологія, долучилися до розробки анкет анонімного оцінювання про викладання наукових дисциплін, освітніх програм та в цілому освітнього процесу.

ПОСТАНОВИЛИ:

- підтримати пропозиції присутніх щодо покращення змісту освітньої-наукової програми «Вірусологія» згідно з зауваженнями ГЕР.
- доручити вченому секретарю Інституту та гаранту освітньої програми оновити внутрішні Положення забезпечення освітнього процесу, вказані у зауваженнях ГЕР (наприклад, про аспірантуру та докторантуру ІМВ НАН України, про педагогічну практику, неформальну/інформальну освіту тощо).
- створити групи з науково-педагогічних працівників (викладачів дисциплін) освітніх програм «Мікробіологія» та «Вірусологія» для оновлення програми навчальної дисципліни педагогічної практики та збільшення кількості годин її проходження; розробки вкладки на сайті інституту про психоемоційний стан аспірантів та викладачів.
- в подальшому розглянути можливість налагодження процесу проходження практики здобувачами на виробництві, підписання договорів із промисловими, діагностичними та біотехнологічними лабораторіями про зацікавленість та наміри залучення здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 091 Біологія та біохімія до виробничої практики.

- продовжити активне інформування та залучення аспірантів до участі у грантових і стипендіальних програмах, спрямованих на проведення науково-дослідних робіт за обраною тематикою або ж таких, які сприяють науковій мобільності і набуттю нових знань.
- залучити здобувачів та науково-педагогічних працівників до розробки анкет анонімного оцінювання про викладання наукових дисциплін, освітніх програм та в цілому освітнього процесу.
- доповісти результати наради на черговому засіданні Вченої ради ІМВ НАНУ для затвердження виказаних пропозицій.

Голова засідання

Федір ТОВКАЧ

Секретар

Любов АРТЮХ